Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Lausunto

25.02.2021

MIG-213453
00.03.00
MIGDno-2021-295

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 10.2.2021

Maahanmuuttoviraston lausunto asiassa U 60/2020 vp (seulonta-asetus)

Maahanmuuttovirasto kiittää hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Uudistettuun turvapaikkamenettelyyn läheisesti liittyvässä komission ehdottamassa seulontamenettelyssä olisi kyse uudesta toimintatavasta ennen varsinaisen turvapaikkamenettelyn alkamista. Seulontamenettely koskisi asetusehdotuksessa määritellyin reunaehdoin muitakin henkilöitä kuin mahdollisia turvapaikanhakijoita. Menettelyasetusehdotukseen sisältyvästä uudesta rajamenettelystä poiketen seulontamenettely koskisi Schengenin ulkorajat ylittävien henkilöiden, jotka eivät täytä maahantulon edellytyksiä, lisäksi sisämaassa tavattavia laittomasti oleskelevia henkilöitä, ellei ole viitteitä henkilöiden saapumisesta laillisesti ulkorajan yli jäsenvaltioiden alueelle. Seulonnan tavoitteena olisi hallita paremmin eri perustein tapahtuvaa maahantuloa ja varmistaa henkilöiden sujuva ohjaaminen oikeaan jatkoprosessiin sekä määrittää jo ensimmäisessä viranomaiskontaktissa henkilöllisyys, tallentaa henkilön tiedot ja biometriset tunnisteet eurooppalaisiin tietojärjestelmiin, selvittää henkilön aiempaa oleskelua Schengen-alueella sekä yksilöllisiä haavoittuvuustekijöitä ja mahdollista ihmissalakuljetusta, sekä selvittää aiheutuuko henkilöstä riskiä kansanterveydelle tai sisäiselle turvallisuudelle.

Maahanmuuttoviraston arvion mukaan laittomasti maassa tavattujen henkilöiden pakollinen seulonta yhdessä Eurodac-asetusta koskevien muutosehdotusten kanssa merkitsee huomattavaa parannusta EU:n sisäisen edelleen liikkumisen havaitsemisessa ja siihen puuttumisessa.

Seulonnassa kerätyt tiedot voivat Maahanmuuttoviraston arvion mukaan tukea turvapaikkapuhuttelun suorittamista ja tietoja voidaan hyödyntää turvapaikkaprosessissa, kun selvitetään hakijan henkilöllisyyttä, matkareittiä ja maahantuloa sekä turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa valtiota. Jotta seulonnan jälkeen voidaan arvioida, tuleeko hakijan mahdollinen turvapaikkahakemus käsitellä menettelyasetusehdotuksen mukaisessa rajamenettelyssä, tulee seulonnassa kerättyjen tietojen olla

www.migri.fi

PL 10
00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10
00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

PO Box 10
FI-00086 Maahanmuuttovirasto
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

arvioinnin tekemiseksi riittävän kattavia ja Maahanmuuttoviraston käytössä. Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä, että Rajavartiolaitoksen tai poliisin suorittama seulonta ja seulontalomake voidaan integroida eri viranomaisten tietojärjestelmiin, jotta turvapaikkaprosessi voi edetä seulonnan jälkeen sujuvasti. Tähän tietojärjestelmäkehitykseen tulee varata myös tarvittava rahoitus.

Seulontaa ulkorajoilla, rajamenettelyä ja Eurodac-järjestelmän kehittämistä koskevien ehdotusten vuoksi aiheutuu Suomessa tarve tarkastella kansallisesti työnjakoa poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Maahanmuuttoviraston välillä seulonnan ja turvapaikkaprosessin alkuvaiheen osalta. Seulonnan ja toisaalta rajamenettelyn käytännön toteuttamisen osalta tulee kansallisesti ratkaistavaksi erityisesti kysymys menettelyssä olevien henkilöiden majoittamisesta, huomioiden ehdotusten ja voimassa olevan lainsäädännön säännökset henkilöiden liikkumisen rajoittamisesta. Arvioitavaksi tulee myös, minkä viranomaisen henkilöstölle luodaan toimivaltuudet rajoittaa henkilöiden vapaata liikkumista toisaalta seulonnan ja toisaalta rajamenettelyn aikana.

Maahanmuuttovirasto katsoo, että osana seulontamenettelyn kansallisen toteutuksen jatkovalmistelua on arvioitava, mitkä tehtävät seulontamenettelyssä kuuluvat millekin viranomaiselle ja miten ja missä seulontamenettely olisi Suomen pitkien Schengen-ulkorajojen näkökulmasta tehokkainta, sujuvinta sekä kustannuksiltaan ja toiminnan uudelleen järjestelyjen näkökulmasta järkevintä toteuttaa. Arvioitava on esimerkiksi hakijoiden tarkoituksenmukainen majoittaminen, tulkkauksen sekä terveystarkastusten järjestäminen kestoltaan lyhyen seulontamenettelyn aikana. Huomioon on otettava myös arviot vuosittaisista seulontamenettelyyn soveltuvien tapausten määrästä, jotta seulontamenettely voidaan kansallisesti järjestää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi on huomioitava, että erona rajamenettelyyn seulontamenettely voidaan suorittaa sisämaassa tavattavien henkilöiden osalta myös muualla kuin ulkorajojen läheisyydessä.

Ehdotuksen taloudellisista vaikutuksista

Mikäli Maahanmuuttovirastolle osoitetaan tehtäviä uuden seulontamenettelyn osalta, on näiden uusien tehtävien toteuttamiseen osoitettava erikseen rahoitus. Mahdolliset kustannukset liittyisivät todennäköisesti erityisesti majoituskapasiteettia koskevan infrastruktuurin rakentamiseen ja ylläpitoon ja niiden laajuus riippuu kansallisesta toteuttamistavasta. Esimerkiksi nykyisiä vastaanottokeskuksia ei ole suunniteltu ja rakennettu henkilöiden liikkumisen rajoittamisen vaatimia seikkoja huomioiden. Maahanmuuttovirasto tuokin tässä yhteydessä esille, että seulonnan ja sen jälkeisen rajamenettelyn järjestämistä kansallisesti tulee tarkastella taloudellisesti ja prosessiekonomisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta tehtävät voidaan hoitaa tehokkaasti, tuottavasti ja sujuvasti. Edellä viitattuun tietojärjestelmien kehittämiseen tulee myös varata tarvittava rahoitus.

Ylijohtaja Jari Kähkönen

Johtava asiantuntija Juuso Hyvärinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 25.02.2021 klo 07:46. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Hallintovaliokunta